

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys ry

Toimintakertomus vuodelta 2012

1. Yleistä

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys pyrkii edistämään oikeusnormien ja yhteiskunnallisten ilmiöiden keskinäisen vuorovaikutussuhteen tutkimusta ja sen tulosten hyväksikäyttöä opetuksessa ja päätöksenteossa. Yhdistys kartoittaa oikeustieteiden ja muiden yhteiskuntatieteiden yhteyksiä sekä edistää niiden välistä keskustelua. Tarkoitusta toteutetaan muun muassa antamalla lausuntoja ja kannanottoja, järjestämällä keskustelutilaisuuksia, luentoja ja seminaareja sekä julkaisemalla Oikeus-lehteä. Vuosi 2012 oli yhdistyksen 42. toimintavuosi.

2. Yhdistyksen toimielimet

2.1 Hallitus

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, jonka yhdistyksen vuosikokous valitsee vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2012 hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja YTL Timo Korander (hallituksessa 2001–2006 ja 2009–), varapuheenjohtaja OTT, dos. Anne Alvesalo-Kuusi (2006–), sihteeri VTM Elsa Saarikkomäki (2011–), taloudenhoitaja VTM Mikko Aaltonen (2009–), jäsenvastaava OTM, VTM Leena Mäkipää (2009–) sekä jäsenet VTM Elina Ruuskanen (2007–), VTT Elina Pekkarinen (2010–), OTM Sanna Pekkarinen (2011–), VTK Petri Danielsson (2011–), HTM, M.Sc. Maija Helminen (2012–) sekä varajäsenenä YTT Kari Saari (2011–). Kaikki hallituksen jäsenet ovat yhdistyksestä taloudellisesti riippumattomia.

OYY:n hallitus kokoontui toimintavuoden aikana 6 kertaa (uusi hallitus 4 kertaa), ja hallituksen kokouksiin osallistui keskimäärin 70 prosenttia sen jäsenistä. Hallitukselle ei maksettu palkkioita. Hallitus ei asettanut valiokuntia. Tarkastusvaliokunnan tehtävät hoitaa koko hallitus.

2.2 Tilintarkastajat

Yhdistyksen tilintarkastajina toimivat OTT Heini Kainulainen ja OTL, VT Nina Meincke, varatilintarkastajina OTT Laura Kalliomaa-Puha ja OTT, VT, dos. Heikki Pihlajamäki. Tilintarkastajille ei maksettu palkkioita.

3. Jäsenet ja jäsenmaksu

Yhdistykseen liittyi vuonna 2012 16 uutta jäsentä ja 6 erosi. Vuoden 2012 lopussa OYY:ssä oli 246 jäsentä, eli viime vuosina kasvaneessa jäsenmäärässä oli jälleen nousua. Jäsenmaksu oli 38,00 euroa niiltä jäseniltä, jotka tilaavat Oikeus-lehden (päätoimisilta opiskelijoilta ja työttömiltä 23,00 euroa) ja 12,00 euroa muilta jäseniltä. Vähävaraiset jäsenet voivat anoa jäsenmaksun alentamista yhdistyksen hallitukselta.

4. Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne oli vuoden 2012 lopussa vakaa. Yhdistyksen tulot koostuivat jäsenmaksuista. Oikeus-lehden tilaavia jäseniä oli vuonna 2012 135, kun vuonna 2011 heitä oli 133. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä yhdistyksessä vastaavat hallitus ja taloudenhoitaja. Yhdistyksellä ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen toimintoa. Taloudellisen raportoinnin valvonta painottuu tilintarkastukseen. Yhdistyksen merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät ovat vapaaehtoistyövoiman saatavuuteen liittyvä operatiivinen henkilöriski ja jäsenmaksuihin liittyvä luottoriski. Yhdistyksen toiminta riippuu voimakkaasti erityisesti hallituksen jäsenten vapaaehtoisesta työpanoksesta. Luottoriski syntyy siitä, että yhdistyksen on tilittävä Oikeus-lehden kustannukset Demlalle riippumatta jäsenmaksujen perinnän onnistumisesta.

5. Julkaisutoiminta

Yhdistys julkaisee yhdessä Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry:n kanssa Oikeus-nimistä tieteellistä aikakauslehteä. Tieteellisen painotuksensa lisäksi lehti seuraa aikaansa ja pyrkii tarttumaan ajankohtaisiin aiheisiin. Oikeudellista elämää -palstalla arvioidaan kriittisesti oikeudellisen maailman tapahtumia ja lieveilmiöitä. Oikeus-lehti on Edilexissä kaikkien OYY:n ja Demlan jäsenten sekä erityisen Oikeus-lehden verkkotilauksen tehneiden Edilex-käyttäjien käytössä heti sen ilmestyttyä. Muut Edilex-palvelun käyttäjät pääsevät lukemaan 18 kk vanhempia numeroita.

Lehdestä ilmestyi vuonna 2012 yhteensä 4 numeroa. Yhdistyksen edustajina lehden toimitusneuvostossa toimivat Anne Alvesalo, Aarne Kinnunen ja Kaius Tuori. OYY:n edustajana Oikeus-lehden toimituskunnassa toimivat Ville Hinkkanen ja Elsa Saarikkomäki. Vuosina 2011–2012 päätoimittajina toimivat OTT Merja Pentikäinen ja OTT Juha Lavapuro.

6. Tapahtumat

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys ry:n vuoden 2012 ensimmäinen tilaisuus oli vuosikokous. Se pidettiin tiistaina 27.3.2012 klo 16.30–17.15 Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6, Helsinki), salissa 309. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ville Hinkkanen. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat eli hyväksyttiin edellisen vuoden tilinpäätöspaperit, myönnettiin vastuuvapaus ja käytiin läpi toimintakertomus. Lisäksi valittiin uusi hallitus, toiminnantarkastajat ja määrättiin jäsenmaksut.

OYY on järjestänyt perinteisesti varjoväitöstilaisuuksia, joiden tarkoituksena on esitellä jäsenistölle ja yleisölle uusia väitöskirjoja kiinnostavista, yhdistyksen toimialaan liittyvistä aiheista. Vuosikokouksen jälkeen samassa tilassa Tieteiden talolla pidettiin vuoden ensimmäinen varjoväitös. Varjoväitöksen aiheena oli tutkijatohtori OTT Juha Lavapuron tammikuussa 2011 tarkastettu väitöskirja *Uusi perustuslakikontrolli*. Juha Lavapuro esitteli tilaisuudessa väitöskirjaansa, jossa tarkasteltiin lakien perustuslainmukaisuuden valvontainstituutiosta tapahtuneita muutoksia sekä tällaisten muutosten tuottamia oikeuskulttuurisia jännitteitä. Aihetta kommentoi professori Tuomas Ojanen. Muutaman kymmenen

hengen yleisö keskusteli vilkkaasti esiintyjien kanssa muun muassa seuraavista syvällisistä kysymyksistä: Pitääkö tuomioistuimella olla toimivalta jättää lain säännös soveltamatta, jos se katsoo soveltamisen loukkaavan perusoikeuksia? Jos pitää, niin miksi? Vai olisiko pikemminkin demokraattisesti valittu lainsäätävä kelpuutettava yksin päättämään, mitä perustuslain perusoikeussäännökset oikeastaan edellyttävät? Jos olisi, niin millä perusteella? Missä määrin perinteinen lainsäätäjakeskeinen valtiosääntödoktriinimme vaikuttaa edelleenkin perus- ja ihmisoikeuksien oikeudellista merkitystä koskeviin käsityksiin? Puheenjohtajana tilaisuudessa toimi professori Anne Alvesalo-Kuusi.

OYY tekee paljon yhteistyötä alan kumppanien kanssa. OYY osallistui seminaarijärjestelyihin Suomen Akatemian rahoittaman tutkimusprojektin "How to Rule the Economy – Talouden oikeudellinen sääntely" kanssa. Kyseessä oli yleisölle avoin seminaari aiheesta "Recovering Regulation from Neo-Liberalism: reinvigorating social protection against corporate crime and harm". Tilaisuus pidetään 15.5.2012 kello 12-16 Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa, salissa Calonia 1. Englanninkielisen seminaarin teemana olivat globaalin talouskriisin aiheuttamat ongelmat ja sen kriittinen analyysi. Seminaarissa nostettiin esille akuutteja kysymyksiä sääntelyn nykytilanteesta ja talouden sääntelyn mahdollisuuksista. Seminaarin aloitti professori Steve Tombs (Liverpool John Moores University), joka käsitteli yritysten "moraaliseen pääomaan" liittyvää paradoksia; vaikka yritysten epäeettiset toimintatavat näyttäytyvät vuoden 2008 jälkeisten tapahtumien seurauksena yhä selkeämpinä, eivät nämä tapahtumat ole kuitenkaan heikentäneet "pääoman moraalista pääomaa". Tombsin mukaan tämän paradoksin ymmärtäminen on ensiarvoisen tärkeää kun pääoman sääntelyn mahdollisuuksia arvioidaan nykytilanteessa uudelleen. Seminaarin toinen esitelmöitsijä oli brittiläinen sosiologi Dave Whyten (University of Liverpool), jonka mukaan "poikkeustilan" käsite, joka kuvaa hallitsevien instituutioiden kykyä laajentaa valvontaa yleisen edun nimissä, voi laajentaa ymmärtämystämme nykyisistä sääntelyn järjestelmistä, tarjoamalla kehyksen, jonka kautta voidaan analysoida yritysten ja yhteisörikosten uhrien suhdetta kapitalistissa järjestelmissä. Seminaarin päätti Helsingin yliopiston maailmanpolitiikan professori Teivo Teivainen. Hän nosti esille kysymyksiä muun muassa suuryritysten sisäisestä kaupasta, eli niin sanotusta siirtohinnoittelusta, jonka avulla kansainvälisesti toimivat yritykset voivat siirtää osan toiminnastaan piiloon viranomaisen valvonnalta, sekä näiden salailukäytäntöjen vaikutuksista kansalaisyhteiskunnan toimintaan. Seminaarin johdantopuheenvuoron piti ja yleispuheenjohtajana toimi professori Anne Alvesalo.

Vuoden toisessa varjoväitöksessä esiteltiin Anna Lepon (VTT) sosiologian alaan kuuluvaa väitöskirjaansa "Precarious pregnancies. Alcohol, Drugs and the regulation of risk" 31.10.2012 klo. 17.00—19.00 Tieteiden talon salissa 312. Väitöskirjassa tarkastellaan raskaudenaikaisen päihteiden käytön aiheuttamien riskien säätelyä suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa. Miten raskauden aikaista päihteiden käyttöä pyritään hallitsemaan esimerkiksi äitiyspoliklinikan kliinisissä käytännöissä ja lainsäädäntöä koskevissa keskusteluissa? Tilaisuudessa Mianna Meskus (VTT) ja Heini Kainulainen (OTT) pureutuivat väitöskirjan esiin nostamiin jännitteisiin. Kunnioitetaanko naisen itsemääräämisoikeutta vai lähdetäänkö sikiötä suojelemaan tavoilla, jotka ovat ristiriidassa naisen itsemääräämisoikeuden kanssa? Näkyykö lainsäädäntöä koskevassa keskustelussa moraalisen paniikin piirteitä? Tilaisuudessa syntyi vilkas

keskustelu moniulotteisessa aihepiiristä. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä oikeuspoliittinen yhdistys Demlan kanssa.

Vuoden kolmas varjoväitös järjestettiin VTT Mirka Smolej'n väitöskirjan "News Media, Crime and Fear of Violence" pohjalta keskiviikkona 12.12.2012 klo 17.15-18.45. Aihetta kommentoi paneutuneesti pitkän kokemuksen omaava ja arvostettu oikeustoimittaja Susanna Reinboth. Salillinen yleisöä osallistui keskustelijoiden kanssa käsittelemään muun muassa seuraavia kysymyksiä. Elämme nykyään väkivallattomammassa yhteiskunnassa kuin ennen, mutta rikosten ja väkivallan kyllästävästä mediasta tuntuu saavan aivan toisen kuvan. Miksi rikoksia ja väkivaltaa - ja eritoten niiden uhreja - kuitenkin tuntuu olevan enemmän kuin ennen, ainakin jos perustaa käsityksensä median välittämään tietoon? Mitä seurauksia lisääntyneellä uutisoinnilla on? Entä missä kulkee mässäilyn ja tiedonvälityksen raja? Varjoväitöksen jälkeen OYY tarjosi pientä purtavaa ja juotavaa pikkujoulujen kunniaksi. Tilaisuuden järjestelyistä vastasi Elina Ruuskanen.

7. Muu toiminta

Yhdistyksen nettisivuja on ylläpidetty aktiivisesti. Sivujen ylläpidosta on huolehtinut Petri Danielsson.

OYY seuraa ja tukee Oikeusantropologia-verkoston toimintaa.